

Helsingfors/Mariehamn 29.10.2012

Nr 29/12

Hänvisning Ålands lagtings skrivelser
17.9.2012, nr 152/2012
och 155/2012.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över följande av lagtinget 17.9.2012 antagna landskapslagar:

1. landskapslag om tillämpning på Åland av lagen om avskiljning och lagring av koldioxid (nedan landskapslagen),
2. landskapslag om ändring av 18 § landskapslagen om miljöskydd.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

Landskapslagen är en blankettlag, enligt vilken rikets lag om avskiljning och lagring av koldioxid (FFS 416/2012) med vissa avvikelser görs tillämplig i landskapet. Ändringar i rikslagen ska gälla i landskapet från det de träder i kraft i riket om inte annat följer av landskapslagen. Rikslagen tillämpas på avskiljning, transport via rörledningar och mellanlagring av koldioxid för geologisk lagring samt på geologisk lagring av koldioxid. Rikslagen innehåller ett förbud att lagra koldioxid geologiskt eller i vattenpelaren inom Finlands territorium eller i Finlands ekonomiska zon. Förbudet gäller dock inte geologisk lagring av koldioxid, om den mängd som lagras underskrider 100 000 ton och syftet med lagringen är forskning kring eller utveckling och provning av nya produkter och processer.

I 18 § i landskapslagen om miljöskydd görs av landskapslagen föranledda ändringar.

Lagstiftningsbehörigheten

I en landskapslag kan enligt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen för Åland för vinnande av enhetlighet och överskådlighet intas stadganden av rikslagstiftningsnatur som i sak överensstämmer

Postadress:

Ålandsdelegationen
Statens ämbetsverk på Åland
PB 58
22101 MARIEHAMN

Telefon:

växel 018-635270

Telefax:

018-635268

Adress i Helsingfors:

Georgsgatan 9 A 4
00120 HELSINGFORS

med motsvarande stadganden i rikslag. Intagande av sådana stadganden i en landskapslag medför inte ändring i fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan riket och landskapet.

Landskapslagarna gäller natur- och miljövård, vattenrätt, landskapets myndigheter samt näringsverksamhet, vilka områden helt eller huvudsakligen hör till landskapets lagstiftningsbehörighet enligt 18 § 1, 10 och 22 punkterna i självstyrelselagen.

Jämlikt 27 § 1 och 2 punkterna i självstyrelselagen hör bl.a. de medborgerliga rättigheterna och avvikelser från grundlag till rikets behörighet. Den genom landskapslagen antagna rikslagen innehåller bestämmelser som är av betydelse med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna enligt grundlagen. I rikslagens förarbeten (RP 36/2012 rd) har dessa omständigheter bedömts. Det konstateras att i lagen regleras verksamhet vars väsentliga syfte är att säkerställa de grundläggande rättigheterna, i synnerhet när det gäller ansvaret för miljön (GL 20 § 1 mom.) samt rätten till en sund miljö och möjligheten att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön (GL 20 § 2 mom.). Rikslagen anses uppfylla dessa krav. Beträffande det i grundlagens 15 § garanterade egendoms- skyddet görs i propositionen den bedömningen att begränsningarna är nödvändiga, skäliga och proportionerliga i förhållande till den uppnådda samhällliga nyttan. Ålandsdelegationen hänvisar i detta sammanhang till ovan nämnda regeringsproposition.

I landskapets behörighet gällande natur- och miljövården ingår även att inta bestämmelser om i rikslagen avsedda inspektioner. Dessa bestämmelser kan dock beröra de i grundlagens 2 kap. garanterade fri- och rättigheterna, på vilket område lagstiftningsbehörigheten enligt ovan tillkommer riket. Till den del dessa bestämmelser kan anses beröra rikets behörighet kan de med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagstiftningen. Det gäller även bestämmelsen i rikslagen om att få behövliga uppgifter av myndigheter och verksamhetsutövare.

I rikslagen ingår bestämmelser om administrativa tvångsmedel såsom förbud och vite. Enligt 18 § 26 punkten i självstyrelselagen har landskapet rätt att lagstifta om utsättande och utdömmande av vite och andra tvångsmedel inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Bestämmelser härom kan innefattas i landskapsregleringen.

Straffbestämmelsen i rikslagens 17 § kan med stöd av 18 § 25 punkten i självstyrelselagen intas i landskapslagstiftningen.

I landskapslagens 2 § anges att de förvaltningsuppgifter som enligt rikslagen ankommer på miljöministeriet ska på Åland skötas av landskapsregeringen, medan de uppgifter som ankommer på Energimarknadsverket samt Närings-, trafik- och miljöcentralen ska skö-

tas av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets förvaltningsbehörighet på området. Bestämmelsen är till sitt innehåll vag och kan leda till oklarhet vid tillämpningen på olika nivåer och medföra risk för administrativa komplikationer. Bestämmelsen är därför betänklig med hänsyn till den enskildes rättsskydd och innebär en sådan oklarhet vid regleringen som inte är förenlig med god lagstiftning, vilket Ålandsdelegationen och Högsta domstolen påpekat i sina tidigare utlåtanden. Bestämmelsen utgör det oaktaget formellt sätt inte en sådan överträdelse av lagstiftningsbehörigheten att den enligt Ålandsdelegationens mening på denna grund kan fällas.

Besvärshästämmelsen i landskapslagens 4 § överensstämmer med 25 § i självstyrelselagen. Besvär över landskapsregeringens beslut anförs hos Högsta förvaltningsdomstolen.

Landskapslagen avser en implementering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/31/EG om geologisk lagring av koldioxid i landskapslagstiftningen. Ålandsdelegationen konstaterar att justitieministeriet i det nu aktuella ärendet meddelat att ministeriet inte avser att inkomma med en i överenskommelsen 4.3.2009 mellan Ålandsdelegationen och justitieministeriet avsedd bedömning av landskapslagars förenlighet med EU:s regelverk.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagarna inte föreligger. Delegationen har ovan i utlåtandet anført anmärkningar beträffande 2 § i landskapslagen, som dock inte strider mot behörighetsfördelningen. Tillämpningen av landskapslagen om ändring av 18 § landskapslagen om miljöskydd förutsätter att även landskapslagen om tillämpning på Åland av lagen om avskiljning och lagring av koldioxid träder i kraft.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson och Mäenpää samt suppleanterna Kuusiniemi och Lindholm.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare